2. Іскоростенський А.М. Правове регулювання валютних відносин в Україні : дис. … канд. юрид. наук : 12.00.07 – «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право». Ірпінь : Нац. ун-т Держ. податкової служби України, 2008. 234 с.

3. Про валюту і валютні операції : Закон України від 21 червня 2018 р. *Відомості Верховної Ради України.* 2018. № 30. Ст. 239.

4. Про Національний банк України : Закон України від 10 травня 1999 р. № 679-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 29. Ст. 238.

5. Степанова В.О. Вплив чинників на динаміку золотовалютних резервів Національного банку України. *Вісник Бердянського ун-ту менеджменту і бізнесу*. 2014. № 1 (25). С. 154–157.

6. Гарбінська-Руденко А.В. Правові засади здійснення валютного контролю в Україні : дис. … канд. юрид. наук : 12.00.07 – «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право». Ірпінь : Нац. ун-т Держ. податкової служби України, 2011. 194 с.

7. Лучковська С.І. Правові основи валютного контролю : дис. … канд. юрид. наук : 12.00.07 – «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право». Київ : Нац. університет ім. Т.Г. Шевченка, 2007. 197 с.

8. Про деякі питання практики застосування законодавства про відповідальність за порушення грошових зобов'язань : Постанова Пленуму Вищого господарського суду України від 17 грудня 2013 р. № 14. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/v0014600-13.

9. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України.* 2003. № 40. Ст. 356.

10. Вірт М.Я., Куцик П.О., Львівська К.А. Регулювання валютного курсу та його оптимальний режим для України. *Науковий вісник НЛТУ України.* 2011. № 21. С. 157–163.

11. Про затвердження Положення про встановлення офіційного курсу гривні до іноземних валют та курсу банківських металів : Постанова Правління Національного банку України від 12 листопада 2003 р. № 496. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1094-03.

МОЛДОВАНОВ Д. В.,
аспірант кафедри правового
забезпечення господарської діяльності
факультету № 6
*(Харківський національний університет
внутрішніх справ)*

УДК 347.73
DOI https://doi.org/10.32842/2078-3736-2019-5-1-32

ФІНАНСОВО-ПРАВОВІ ЗАСОБИ СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ АЛЬТЕРНАТИВНОЇ ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИКИ

У фінансовій сфері України є безліч загроз, які безпосередньо впливають на державну безпеку держави. Оскільки фінансова сфера дуже широка, ми вирішили розглянути одну з її сфер впливу. Тож у статті досліджуються фінансово-правові засоби стимулювання розвитку альтернативної електроенергетики. Розглядаючи фінансову сферу, можна зазначити, що однією з його функцій є забезпечення потреб суспільства в тих послугах, що не можуть бути надані підприємствами у звичайному порядку. Для того щоб створити належні

умови для виконання цієї функції, був створений фінансовий механізм. За його допомогою здійснюється державне регулювання окремими галузями, зокрема альтернативною енергетикою.

Спираючись на структурні особливості фінансового механізму у сфері альтернативної енергетики, ми вичленували декілька засобів для подолання загроз у сфері альтернативної енергетики. Оскільки вчені пропонують безліч варіантів для класифікації цього механізму, ми зупинились на тому, що наданий у законодавстві, відповідно, запобігаючи спотворенню нормативно закріплених основ. Отже, було виокремлено такі фінансово-правові засоби подолання загроз у сфері альтернативної енергетики: стимулювання, створення сприятливих умов і фінансових важелів. Для аналізу було взято лише систему стимулювання як найбільш широку та поширену.

Розглядаються такі стимули, як «зелений» тариф, зелені сертифікати, аукціони та кредитування, однак це не вичерпний перелік фінансових засобів. Зокрема, враховуючи дозволений обсяг дослідження, було виокремлено найосновніші із засобів.

Встановлюючи наведені засоби, ми спирались на їхнє хронологічне еволюційне встановлення як у законодавстві України, так і в європейському законодавстві. Крім того, зроблено висновки щодо доцільності чи недоцільності розроблення та впровадження засобів та їхнього впливу на фінансову систему держави. Зазначено те, які з них можуть збільшити інвестиційні процеси, не завдаючи при цьому шкоди для фінансової системи, а отже – і для бюджету України.

У дослідженні надано характеристики кожного із засобів і зроблено коротке резюме, яким було підсумовано всі позитивні та негативні ознаки певного засобу.

Ключові слова: *фінансово-правові засоби, альтернативні джерела енергії, «зелений» тариф, «зелений» сертифікат, аукціони, кредитування.*

In the financial sphere of Ukraine there are many threats that directly affect the state security of the state. Since the financial sector is very large, we have decided to consider one of its areas of influence. Thus, this article explores the financial and legal means of stimulating the development of alternative electricity. Considering the financial sphere, it can be noted that one of its functions is to provide for the needs of the public in those services that cannot be provided by enterprises in the normal way. In order to create the necessary conditions for the fulfillment of this function, a financial mechanism has been created, with the help of which state regulation of particular branches, in particular alternative energy, is carried out.

Based on the structural features of the financial mechanism in the field of alternative energy, we have identified several tools for overcoming threats in the field of alternative energy. As scientists propose many options for classifying this mechanism, we have focused on what is provided in the legislation, thereby preventing the distortion of the normative basis. Thus, the following financial and legal means of overcoming threats in the field of alternative energy were identified: stimulation, creation of favorable conditions and financial leverage. Only the incentive system, as broader and more widespread, was taken for analysis.

Incentives such as “green” tariffs, green certificates, auctions and lending are considered, but this is not an exhaustive list of funds, so, given the allowable scope of the study, the most important and the most important ones were identified.

In establishing these tools, we proceeded from their chronological evolutionary establishment, both in the legislation of Ukraine and in the European legislation. In addition, conclusions were drawn as to the expediency or impracticality of the development and implementation of funds and their impact on the financial system of the state. It is stated which of them can increase investment processes, but

at the same time causing damage to the financial system, and therefore to the budget of Ukraine in particular.

The study provided the characteristics of each tool and provided a brief summary summarizing all the positive and negative features of the tool.

Key words: *financial remedies, alternative energy sources, "green" tariff, "green" certificate, auctions, lending.*

Постановка завдання. В Україні та світі йде реформування у сфері електроенергетики, а саме реформується сам принцип генерації енергії, змінюються джерела. Первинні джерела енергії нині вважаються застарілими, безперспективними й такими, що можуть виснажитись будь-якої миті.

Вторинні джерела енергії нині вважаються більш перспективними, але інфраструктура в цій галузі практично не розвинена. Задля швидкого розвитку відновлюваних джерел енергії (далі – ВДЕ) державами світу створюються механізми для їх стимулювання. Крім того, враховуючи, що використання альтернативних джерел енергії забезпечує захист довкілля, сприяє створенню нових робочих місць, впливає на соціальну єдність людей, надійність і захищеність енергопостачання, держава повинна винайти та застосувати необхідні засоби для розумного стимулювання ВДЕ, які зможуть розвиватись без негативного впливу на державний бюджет і національну економіку загалом.

З огляду на зазначене є доцільним визначити завдання та узагальнити фінансово-правові засоби стимулювання розвитку альтернативних джерел енергії.

Аналіз наукових джерел і публікацій свідчить про наявність великого різноманіття фінансово-правових засобів стимулювання розвитку альтернативної електроенергетики. Однак сьогодні розглядуване питання не досить досліджено.

Було зроблено аналіз та узагальнення праць учених, таких як Л. Лазебник, О. Кириленко, С. Батіщева. Також необхідно зазначити, що питанням фінансово-правових загроз займались такі вчені, як О. Бригінець, С. Приходько, І. Заремба, В. Євтушевський, А. Кочедикова та інші.

Результати дослідження. У вересні 2010 року підписано Протокол про приєднання України до Договору про заснування Енергетичного Співтовариства, який згодом було ратифіковано Законом України від 15 грудня 2010 року «Про ратифікацію Протоколу про приєднання України до Договору про заснування Енергетичного Співтовариства». Згідно із зазначеним Законом, з 1 лютого 2011 року Україна стала повноправним членом Енергетичного Співтовариства.

У жовтні 2012 року ухвалено Рішення Ради Міністрів Енергетичного Співтовариства D/2012/04/MC-EnC «Про впровадження Директиви 2009/28/ЕС і внесення змін до статті 20 Договору про заснування Енергетичного Співтовариства» [10].

Директивою 2009/28/ЄС передбачено, що до 2020 року частка використання ВДЕ в країнах-членах ЄС повинна бути 20% від загального обсягу енергопостачання [9]. Проте процес виробництва «зеленої» енергії є досить складним, а проєкти у сфері альтернативної енергетики потребують значних вкладень капіталу.

Різноманітність суб'єктів, що останнім часом активно беруть участь у фінансуванні проєктів у сфері альтернативної енергетики, змушує замислитись над тим, що саме спонукає інвесторів вкладати кошти в такі проєкти, адже подібні інвестиції пов'язані з підвищеним ризиком і мають довгі строки окупності [7, с. 87].

Однією з найважливіших функцій бюджету в країні з ринковою економікою є забезпечення потреб суспільства в тих послугах, що не можуть бути надані підприємствами у звичайному порядку. Беручи до уваги ту обставину, що послугам в окремих галузях інфраструктури, до якої також відносять альтернативну енергетику, притаманні риси суспільного блага, як, звісно, будь-якому джерелу електроенергії, зобов'язання з її надання покладаються на державу, тобто на її бюджет. Однак, зважаючи на складність прямого фінансування

розглядуваної інфраструктури, держава створює певний фінансовий механізм, за допомогою якого здійснюється державне регулювання окремими галузями, що зводить до мінімумів її витрати з бюджету, створює сприятливі умови для розвитку та забезпечує виконання зобов'язань державою.

Л. Лазебник зазначає, що фінансовий механізм – це комплекс дій органів управління, які функціонують шляхом застосування фінансових інструментів, важелів, стимулів, санкцій, методичних засобів і техніки фінансового планування, організації, регулювання та контролю [6, с. 61].

Законодавством України, яке регулює питання альтернативної енергетики, передбачено декілька стимулюючих засобів для виробництва та споживання енергії, виробленої з альтернативних джерел, а саме: застосування економічних важелів і стимулів, створення сприятливих економічних умов для спорудження об'єктів альтернативної енергетики [8].

Зважаючи на останнє, необхідно виокремити такі категорії: важелі, стимули та створення сприятливих умов. Отже, ми зможемо розглянути один із складників фінансового механізму, а саме стимули.

Розглядаючи зазначене питання, О.П. Кириленко під економічними (фінансовими) стимулами розуміє певні заохочення зацікавлених суб'єктів господарювання для досягнення певних фінансових результатів. До них належать заохочувальні фонди, які утворюються з прибутку, бюджетне фінансування ефективних напрямів розвитку господарюючих суб'єктів (зокрема, дотації підприємствам, діяльність яких має велике значення для економіки) та інше [4].

Зі свого боку, С. Батіщева суть фінансового стимулу зводить до певної дії, а саме зазначає, що фінансовий стимул є основною причиною вступу суб'єкта господарювання у фінансові відносини [1, с. 155].

Зіставляючи світову практику, можемо констатувати, що держави застосовують різні механізми, які допомагають стимулювати та підтримувати ВДЕ на національному рівні, ці програми представлені такими засобами, як «зелений» тариф, «зелені» сертифікати, інвестиційна допомога, звільнення або зменшення податкового тягаря, відшкодування певних майнових витрат, спрямованих на ВДЕ, та інше.

Закон України «Про альтернативні джерела енергії» визначає єдиний фінансовий стимул для господарюючих суб'єктів – це «зелений» тариф.

У свою чергу, «зелений» тариф визначається як спеціальний тариф, за яким закуповується електрична енергія, вироблена на об'єктах електроенергетики, зокрема на введених в експлуатацію чергах будівництва електричних станцій (пускових комплексах), з альтернативних джерел енергії. В Україні є різниця в тарифікації суб'єктів за «зеленим» тарифом. Чим більшим є об'єкт із генерації відновлювальної енергії, тим нижчим є тариф. Крім того, розмір тарифу також залежить від виду джерела енергії, з якої об'єктом електроенергетики буде вироблена електроенергія [8].

Крім того, європейська практика із стимуляції ВДЕ розрізняє декілька видів «зеленого» тарифу:«зелений» тариф (feed in tariff) і преміум «зелений» тариф (feed in premium), суть яких зводиться до незалежності від ринкової ціни на електроенергію або, навпаки, такої, що залежить від неї.

Визначити «зелений» тариф (feed in tariff) можна так: це фіксований у законодавстві тариф на електроенергію, вироблену з альтернативних джерел енергії, який є вищим за звичайну ринкову ціну електроенергії.

Преміум «зелений» тариф (feed in premium) – це визначена законодавством надбавка до ринкової вартості електроенергії [5, с. 87].

У зв'язку із зазначеним на прикладі «зеленого» тарифу, встановленого в Україні, можна зробити певні висновки: «зелений» тариф сприяє стрімкому насиченню ринку альтернативної електроенергетики новими виробниками; зокрема, відповідно до даних Державної служби статистики України лише за період з 2010 по 2017 роки зафіксовано значний приріст потужностей зеленої енергії – з 2 611 тис. т.н.е. до 3 964 тис т.н.е. [2]; шляхом різниці

в надбавці між великими виробниками та маленькими (домогосподарствами) «зелений» тариф створює конкурентні відносини в галузі; може звести до мінімуму позитивний вплив на економіку країни ВДЕ через великий ризик виснаження державного бюджету, адже надбавка у вигляді «зеленого» тарифу є занадто значною; короткі строки окупності інвесторами проєктів; у зв'язку з виснаженням бюджетних коштів є ризик різких, раптових змін у розмірах компенсації, що значно буде впливати на загальне враження від державної політики щодо стабільності, що, у свою чергу, буде впливати на інвестиційний клімат.

«Зелені» сертифікати за своєю суттю є інструментом обліку та моніторингу виробництва відновлювальної енергії. Зокрема, виробники енергії з альтернативних джерел отримують спеціальні «зелені» сертифікати, які підтверджують той факт, що їхні джерела справді є «відновлювальними» і вони можуть продати на ринку певний її обсяг. Випускають такі сертифікати спеціальні органи. Кількість випущених сертифікатів прив'язана до обсягу необхідної енергії [12, с. 57–58].

Аналізуючи «зелені» сертифікати ми визначили, що цей засіб для стимулювання ВДЕ є більш ефективним, ніж «зелені» тарифи, однак це також проміжний варіант, який більш розвинені країни пройшли на шляху в пошуку оптимальних фінансово-правових засобів для стимулювання галузі. Отже, за «зеленими» сертифікатами можна констатувати таке: державна закуповує лише необхідний їй обсяг енергії, генерованої з ВДЕ; обсяг одержуваної енергії можна прогнозувати; підтримує конкурентне ціноутворення; відбувається зниження вартості електроенергії для кінцевого споживача (у зв'язку з тим, що ринкова вартість електроенергії за загальним тарифом і тарифом для електроенергії, виробленої з ВДЕ, скорочується та майже не відрізняється); зазначений стимул спрямований переважно лише на великих виробників електроенергії з ВДЕ.

Останнім часом схема зелених сертифікатів вичерпує свої можливості. Наприклад, Італійська система зелених сертифікатів (введена у 2001 році) у 2013 році була замінена схемою тендерів для великих електростанцій, тоді як генерація меншого масштабу отримує пільгові тарифи.

Все більше і більше країн використовують систему аукціонів, при цьому експериментують зі схемами проведення торгів. Наприклад, у Голландії система аукціонів відкрита для більшості технологій ВДЕ, однак менш зрілі і більш дорогі технології, такі як офшорна вітроенергетика, не мають великих шансів отримати «зелену» надбавку [13, с. 67].

В Україні також з 2019 року вводяться аукціони, наприклад, у Законі України «Про альтернативні джерела енергії» визначається, що аукціон із розподілу квоти підтримки – це спосіб визначення суб'єктів господарювання, які набувають право на підтримку у виробництві електричної енергії з альтернативних джерел енергії (крім доменного та коксівного газів, а з використанням гідроенергії – вироблену лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями) [8].

Крім того, ефективність системи аукціонів уже підтверджується низкою країн. Наприклад, у 2015 році у Великобританії на аукціоні перемогла заявка з будівництва нової наземної вітроелектростанції із запропонованим обсягом капітальних вкладень на 11% нижче, ніж за системи зеленних сертифікатів. У Німеччині у 2015 році на аукціоні перемогли заявки з введення нових фотоелектричних сонячних електростанцій із контрактною ціною на 7,5% нижче, ніж за зеленого тарифу [13, с. 68].

Вважається, що механізм державного стимулювання ВДЕ у вигляді аукціонів є верхівкою еволюції державного стимулювання, отже, можна встановити, що українське законодавство досить прогресивне та слідкує за світовими нововведеннями в галузі альтернативних джерел енергії. Наприклад, аукціони з розподілу квоти підтримки ВДЕ характеризуються таким: створенням конкурентного середовища для виробників електроенергії з ВДЕ; здешевленням електроенергії, видобутої з альтернативних джерел енергії; полегшенням фінансового тягаря для бюджету країни щодо «зелених» тарифів; через розгляд кожного з учасників, які бажають генерувати електроенергію з альтернативних джерел енергії, можлива корумпованість цього стимулюючого засобу; механізм, який визначений у законодавстві

України, є недосконалим і буде потребувати наступного врегулювання у процесі його використання.

Деякі держави використовують систему кредитування галузі ВДЕ з більш довгим періодом погашення кредитних коштів та із застосуванням більш низької відсоткової ставки.

Наприклад, програми з енергозбереження в Україні здебільшого фінансуються банками на загальних умовах, оскільки немає надійних економічних стимулів, які б сприяли здешевленню фінансування, як із боку кредитних установ, так і з боку потенційних позичальників [7, с. 91].

У Данії механізм бюджетного кредитного гарантування становить 10 млн данських крон (приблизно 1,34 млн євро). Кожна гарантія покриває більшу частину необхідного фінансування. Максимальний розмір кредитної гарантії – 500 000 данських крон (приблизно 67,6 тис. євро) на проєкт. Зазначені гарантії надаються на будівництво однієї або більше об'єктів ВДЕ для асоціацій власників об'єктів із ВДЕ або інших локальних ініціативних груп, які у своєму складі мають не менше 10 членів. Окрім того, більшість членів повинні бути резидентами території, на якій планується будівництво об'єктів із генерації ВДЕ або необхідно жити в межах 4,5 км від місця її будівництва [3, с. 17]. Отже, кредитування підвищує потенціал країни в енергозбереженні та у впровадженні нових ВДЕ. Тож, як убачається з наведеного, в Україні мається великий потенціал із надання пільгового кредитування. Однак вітчизняна політика щодо кредитування ВДЕ не дає змоги цим програмам розвиватись.

Підсумовуючи розглядуваний стимул у сфері альтернативної енергетики, необхідно зазначити, що кредитування у сфері ВДЕ: дає змогу збільшити конкуренцію в галузі; розвиває домогосподарства, які генерують електроенергію з ВДЕ, шляхом збільшення фінансових можливостей для встановлення станцій; є складнощі в системі кредитування у зв'язку із впливом багатьох факторів, а саме для України: введення воєнного стану, нестабільність курсу гривні, нестабільна державна політика щодо ВДЕ відсутність дієвого механізму для стимулювання галузі.

Висновки. Як убачається із викладеного, у сфері ВДЕ необхідно реалізовувати державну підтримку, яка характеризується стимулюванням галузі.

У статті проаналізовано низку стимулів, які виокремлено як із вітчизняного законодавства, так і законодавства зарубіжних країн. Зазначені стимули були представлені в хронології їхньої еволюції – від найбільш затратних для державного бюджету, а отже – і таких, що мають найбільший відсоток стимуляції для інвесторів ВДЕ, до найбільш небезпечних для державного бюджету, а отже – і для економічної безпеки країни, але таких, що не мають на меті швидкого залучення інвестицій у галузь.

У статті розглянуто такі фінансово-правові стимули, які як уже існують у правовій системі України, так і ті, що відсутні, але створення яких буде сприяти належному розвитку галузі.

Отже за грамотної державної політики в галузі ВДЕ із застосуванням декількох стимулюючих засобів із чіткою та повною мірою визначеною програмою Україна здатна досягти необхідного відсотка електроенергії, виробленої з альтернативних джерел, навіть у досить короткі строки.

Список використаних джерел:

1. Батіщева С. Класифікація фінансових стимулів соціально-економічного розвитку. *Вісник Національної академії державного управління.* 2011. С. 152–160.

2. Державна служба статистики України. URL: http://www.ukrstat.gov.ua.

3. Зарубіжний досвід стимулювання відновлюваної енергетики (досвід Данії). *Офіс з фінансового та економічного аналізу у Верховній Раді України.* 2017. URL: http://kompek.rada.gov.ua/uploads/documents/29891.pdf.

4. Кириленко О. Фінанси (Теорія та вітчизняна практика) : навч. посібник. Тернопіль : Економічна думка, 2000. 212 с.

5. Кулик О. Способи стимулювання використання альтернативних джерел енергії за законодавством України та Європейського Союзу. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 4. С. 86–91.

6. Лазебник Л. Щодо теорії фінансової політики: дослідження в координатах організаційно-економічних відносин. *Актуальні проблеми економіки.* 2006. № 9 (63). С. 51–64.

7. Лукашенко А. Розвиток фінансування альтернативної енергетики в Україні та світі. *Фінанси, облік і аудит*. 2013. Вип. 2 (22). С. 86–94.

8. Про альтернативні джерела енергії : Закон України від 20 лютого 2003 року № 555-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 24. Ст. 155.

9. Про заохочення до використання енергії, виробленої з відновлювальних джерел та якою вносяться зміни до, а в подальшому скасовуються Директиви 2001/77ЄС та 2003/30ЄС : Директива Європейського Парламенту та Ради 2009/28/ЄС від 23 квітня 2009 року. URL: http://saee.gov.ua/documents/dyrektyva_2009_28.pdf.

10. Про Національний план дій з відновлюваної енергетики на період до 2020 року : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 1 жовтня 2004 року № 902. URL: https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/902-2014-p?lang=uk.

11. Про створення сприятливих умов продажу електроенергії, виробленої з відновлюваних енергоджерел, на внутрішньому ринку електричної енергії : Директива Європейського Парламенту та Ради 2001/77/ЄС від 27 вересня 2001 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_503.

12. Сорокин М. «Зеленые» сертификаты как инструмент перекрестного субсидирования в электроэнергетике. *Проблемы учета и финансов*. 2015. № 1 (17). С. 56–66.

13. Справочник по возобновляемой энергетике Европейского Союза. *Институт энергетики НИУ ВШЭ*. 2016. URL: https://www.hse.ru/data/2016/12/21/1112025400/Справочник%20ВИЭ%20в%20ЕС.pdf.

МЯКОТА К. А.,
аспірант кафедри цивільного,
адміністративного та фінансового права
(Інститут права імені Володимира Сташиса Класичного приватного університету)

УДК 347.73
DOI https://doi.org/10.32842/2078-3736-2019-5-1-33

ЕВОЛЮЦІЯ СИСТЕМИ ВАЛЮТНОГО КОНТРОЛЮ УКРАЇНИ З ЧАСІВ НЕЗАЛЕЖНОСТІ ДО СЬОГОДЕННЯ

Наукове дослідження присвячене аналізу розвитку системи валютного контролю починаючи з часів незалежності України і дотепер. Висвітлено сучасну модель валютного контролю, враховуючи останні зміни законодавства України.

Етапи становлення та розвитку валютного контролю у статті умовно поділено автором на чотири періоди. Перший етап припадає на 1991–1994 роки, коли в Україні починає формуватися власна система валютного регулювання та контролю. Другий етап розвитку валютного контролю України припадає на 1994–1996 роки, коли відбувається децентралізація та лібералізація валютного ринку. Третій етап розпочинається з кінця 1996 року і закінчується в кінці 1999 року, коли відбувається поступовий перехід до ринкових методів регулювання. Четвертий етап становлення системи валютного контролю починається у 2000-х роках і триває до сьогодення.

У статті зазначено, що у зв'язку з інтеграцією України до європейського співтовариства було необхідне реформування підходів до регулювання